

fi decât acei « majores terrae » ai diplomei din 1247, singuri în măsură a aduna cantitățile mai mari de grîne, vite, ceară sau alte produse căutate de italieni. Asemenea continue schimburi nu au rămas fără urmări și asupra evoluției din interiorul teritoriilor românești.

Sensul acestei acțiuni a fost determinat, firește, de dezvoltarea internă, social-economică a Țărilor Române, în care feudalismul se găsea în plină ascensiune și era, încă din primele decenii ale secolului XIII, cristalizat în elementele sale fundamentale. Comerțul cu Peninsula Balcanică¹ nu numai că nu a putut frîna evoluția internă, normală, a provinciilor române, ci dimpotrivă, accentuînd cererea de mărfuri pentru schimb², a contribuit la întărirea structurii feudale a societății nord-dunărene care, odată cu secolul XIV, pășește într-o nouă fază, superioară. Găsind în nordul Dunării orînduirea feudală într-o etapă ascendentă, de maturizare, comerțul cu Peninsula Balcanică a acționat în aceeași direcție, consolidînd situația clasei dominante. La capătul acestei evoluții, către mijlocul secolului XV, negustorii din Țările Române desfășoară un schimb activ și continuu de mărfuri cu alte țări, ajungînd uneori pînă în estul Mediteranei; este urmarea firească a creșterii forțelor economice și social-politice

și cumpărările de mărfuri ale negustorilor genovezi care — faptul rezultă implicit — nu și puteau încheia tranzacțiile decât cu diferiții reprezentanți ai societății de la Dunărea de jos;

— dintr-o mărturie venețiană mai tîrzie, din 1359, care arată limpede că în prima jumătate a secolului XIV Italianii cumpărau grîul la Chilia: N. Iorga, *Studii istorice asupra Chiliei și Cetății Albe*, p. 49—50 (sublinierea mea D.C.G.; asupra acestei mărturii vom reveni cu alt prilej).

¹ Inclusiv cel făcut prin intermediul genovezilor.

² Dacă nu putem urmări în cifre evoluția schimburilor cu Peninsula Balcanică, de-a lungul secolelor X—XIII, o apreciere globală, la finele perioadei considerate, este totuși posibilă.

Registrul notarului genovez Gabriele di Predono din Pera, înregistrează între 27 iunie și 7 octombrie 1281 contracte de comandită cu diferite destinații, însumînd următoarele valori (cifre rotunde):

Romania (Imperiul Bizantin)	4.851 hiperperi	28,4%
Toate porturile Crimei, cu excepția Caffei	3.453 hiperperi	20,3%
Vicina	3.421 hiperperi	20,0%
Genova	3.204 hiperperi	18,7%
Caffa	1.476 hiperperi	8,6%
Adrianopole	689 hiperperi	4,0%
Total	17.094 hiperperi	100,0%

(Cifre luate din « Revue historique du sud-est européen », XXI, 1944, p. 48; cf. *Recherches sur Vicina et Cetatea Albă*, p. 47—48).

Deci, potrivit contractelor înregistrate de Gabriele di Predono, Vicina se situează pe primul loc față de toate porturile Mării Negre și pe locul secund față de volumul global al tranzacțiilor încheiate de acest notar genovez. Poziția fruntașă a Vicinei în comerțul internațional purtat pe Marea Neagră ilustrează totodată și capacitatea provinciilor românești, în ultimile decenii ale secolului XIII, în domeniul schimburilor comerciale: cei 3421 de hiperperi reprezintă nu mărfuri de tranzit, ci tranzacții directe ale genovezilor cu populația locală. Cu alte cuvinte, atît importurile cît și exporturile priveau direct ținuturile de la Dunărea de Jos, cu hinterland mai întins; Vicina anilor 1280—1300 a fost centrul de adunare al mărfurilor enumerate. Dar stadiul astfel atins reprezintă numai o etapă; a doua începe odată cu constituirea statului feudal al Țării Românești.